

Małgorzata Januszewska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Mirosław Januszewski

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałbrzychu

**INSTRUMENTY STYMULOWANIA INWESTYCJI
TURYSTYCZNYCH WYKORZYSTYWANE
W GMINACH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO**

Streszczenie: Celem referatu jest identyfikacja instrumentów pobudzania przedsięwzięć inwestycyjnych w turystyce, które mogą być wykorzystywane przez samorząd terytorialny gmin, oraz określenie siły ich wpływu na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców turystycznych. W artykule wykorzystano wtórne źródła informacji pochodzące z Biuletynu Informacji Publicznej, Banku Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego i bazy informacyjnej konkursu „Gmina Fair Play”, a także źródła pierwotne wynikające z badań kwestionariuszowych przeprowadzonych wśród przedstawicieli samorządu terytorialnego i inwestorów w atrakcyjnych turystycznie gminach Dolnego Śląska.

Słowa kluczowe: turystyka, gminy, inwestycje.

1. Wstęp

W ciągu ostatnich 20 lat walka o inwestycje i inwestorów między jednostkami samorządu terytorialnego gmin stała się wyraźna i świadoma. Oddziaływanie na procesy inwestycyjne, a przez to na lokalny rozwój gospodarczy polega na stosowaniu przez władze gminy dostępnego instrumentarium w celu pobudzenia lokalnej przedsiębiorczości i pozyskania kapitału z zewnątrz. Istotną rolę w tym zakresie odgrywają rozwiązania określane mianem instrumentów polityki inwestycyjnej¹. Uprawnienia i możliwości finansowania zadań inwestycyjnych nadane samorządowi terytorialnemu powiększają potencjał gminy, jej konkurencyjność i atrakcyjność inwestycyjną. Możliwości inwestycyjne gminy są zróżnicowane i zależne od wielu czynników, m.in. od aktualnej zamożności, zdolności i wykorzystania obcych źródeł finansowania inwestycji, w tym środków z Unii Europejskiej. Procesy inwestycyjne w naturalny sposób stymulują rozwój lokalny, ale również odpowiedni poziom tego rozwoju

¹ Przez politykę inwestycyjną należy rozumieć wyodrębnioną, ze względu na instrumenty oddziaływania na gospodarkę, część polityki społeczno-gospodarczej, działającą w obszarze polityki sektorowej (m.in. turystycznej); zob. [Winiarski 2000, s. 33].

może być decydującym czynnikiem, którym kieruje się przedsiębiorca przy wyborze miejsca lokalizacji. Województwo dolnośląskie należy do regionów koncentracji ruchu turystycznego. Na jego obszarze występuje wiele miejsc o wysokiej atrakcyjności turystycznej, którymi zainteresowani są nie tylko turyści, a również inwestorzy turystyczni.

Celem referatu jest identyfikacja instrumentów pobudzania przedsięwzięć inwestycyjnych w turystyce, które mogą być wykorzystywane przez gminy, oraz określenie siły ich wpływu na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców turystycznych. Osiągnięcie celu przebiegało w dwóch etapach.

Etap pierwszy pozwalał rozpoznać instrumenty stymulowania inwestycji w gminach turystycznych województwa dolnośląskiego. Czynnością wstępną było ustalenie zbiorowości gmin, które pełnią funkcję turystyczną. W tym celu wykorzystano wskaźnik Baretje'a–Deferta, będący liczbą miejsc noclegowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania przypadających na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten jest stosowany do określenia funkcji turystycznej wyodrębnionych jednostek terytorialnych². Na jego podstawie określono gminy, na których obszarze prowadzona jest działalność społeczno-ekonomiczna skierowana na obsługę turystów, czyli gminy, w których zidentyfikowano bardzo wysoką (13 gmin), wysoką (1 gmina), średnią (9 gmin) i niską (15 gmin) obecność funkcji turystycznej. Pozostałe 131 gmin, według przyjętego założenia, nie realizuje funkcji turystycznej, dlatego też nie podlegały dalszej analizie. Do charakterystyki instrumentów stymulowania inwestycji wykorzystano wtórne źródła informacji, zwłaszcza Biuletyn Informacji Publicznej, Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego i bazę informacyjną konkursu „Gmina Fair Play”.

Etap drugi miał na celu rozpoznanie opinii na temat stosowania instrumentów wpływających na atrakcyjność inwestycyjną gmin turystycznych. Badania ankietowe przeprowadzono w 2008 r. w 38 gminach województwa dolnośląskiego, na dwóch grupach respondentów: pierwszą stanowili przedstawiciele samorządu terytorialnego gmin turystycznych, a drugą inwestorzy turystyczni, prowadzący działania inwestycyjne na obszarze wyłonionych gmin.

2. Identyfikacja instrumentów interwencjonizmu lokalnego stymulujących inwestycje turystyczne

Rozwój lokalny dokonuje się m.in. przez realizację określonych przedsięwzięć inwestycyjnych. Z etymologicznego punktu widzenia inwestycja pochodzi od łacińskiego słowa *investio* rozumianego jako ‘ubieram’, ‘osłaniam’. Termin „inwestycje”

² Według założeń wskaźnika Baretje–Deferta, funkcja turystyczna jest rozwinięta, gdy wartość miary przekracza liczbę 100. W województwie dolnośląskim kryterium to spełnia tylko 7 gmin: Karpacz, Szklarska Poręba, Świeradów Zdrój, Duszniki Zdrój, Podgórzyn, Polanica Zdrój i Kudowa Zdrój; zob. [Kowalczyk 2000, s. 42].

w ekonomii jest używany w podwójnym znaczeniu [Samuelson, Nordhaus 1995, s. 215]. Po pierwsze, stanowi znaczącą i przy tym mało stabilną część wydatków – stąd gwałtowne zmiany w inwestycjach mogą wywierać potężny wpływ na popyt, a w jego wyniku – na produkcję i zatrudnienie. Po drugie, prowadzi do przekształcenia strumieni (produkcji), tworząc zasoby. Warto podkreślić, że zasoby te nie muszą odznaczać się trwałością techniczną, tzn. nie muszą to być jakiegokolwiek zasoby fizyczne, oznaczające nagromadzenie materii. Inwestycje to zasoby ekonomiczne, zdolne do trwałości ekonomicznej w procesie reprodukcji, a więc do samoodtwarzania się i to w skali rozszerzającej się [Goleń 2005, s. 286]. Taki zasób nazywany jest kapitałem i posiada określoną zdolność ponownego przekształcenia się w strumień dóbr i usług.

Najczęściej w literaturze ekonomicznej przytacza się rozumienie inwestycji jako ponoszenie nakładów w teraźniejszości, których efektem powinny być zyski w przyszłości. Inwestycja jest w istocie bieżącym wyznacznikiem dla przyszłych korzyści. Fakt, że teraźniejszość jest względnie znana, a przyszłość to tajemnica, powoduje, że inwestycja jest wyrzeczeniem się pewnego dla niepewnej korzyści [Brzozowska 2005, s. 61].

Oddziaływanie na lokalną przedsiębiorczość i przyciąganie obcego kapitału jest zazwyczaj priorytetem lokalnej polityki rozwoju gospodarczego. Ważne w tym obszarze pozostają czynniki rozwoju, które władza samorządowa powinna starać się przekształcić w sprzyjające uwarunkowania dla funkcjonowania obecnych bądź potencjalnych inwestorów. Za pomocą odpowiednich instrumentów i metod oddziaływania możliwe jest stworzenie korzystnych warunków do umocnienia i poprawy atrakcyjności inwestycyjnej³.

Inwestorzy, szukając lokalizacji dla nowej inwestycji, preferują takie miejsca, które mogą zapewnić najwyższą opłacalność inwestycji i pozwolić na minimalizację ryzyka. Od wielu lat obserwuje się wyraźną aktywność inwestorów turystycznych w miejscach o dużej koncentracji ruchu turystycznego, ale również tam, gdzie niewykorzystywane dotychczas zasoby turystyczne stanowią magnes dla poszukujących okazji. Jednostki samorządu terytorialnego gmin atrakcyjnych turystycznie mają do dyspozycji w miarę szeroki zestaw instrumentów pozwalających wspierać inwestycje turystyczne. Podstawowe instrumenty można podzielić na: infrastrukturalne, prawno-administracyjne, informacyjno-marketingowe oraz finansowe. Należy zaznaczyć, że nie wszystkie spośród wymienionych instrumentów mają taki sam zasięg oddziaływania, a także samorządy wykorzystują je w różnym stopniu. Ponadto badania prowadzone na przestrzeni ostatnich lat, a także dorobek literatury [Swaniewicz 1997, s. 7; Kulas 2005, s. 278; Nowak 2005, s. 306] wskazują, że

³ Atrakcyjność inwestycyjna gminy oznacza zdolność do bycia postrzeganą jako konkurencyjna. Tak rozumiana atrakcyjność zależy od posiadanych i znajdujących się na terenie jednostki terytorialnej zasobów i działań podejmowanych przez władze lokalne, zmierzających do powiększenia rozmiarów i poprawy jakości zasobów; zob. [Wojciechowski 2003, s. 62].

wpływ władz samorządowych na decyzje podejmowane przez inwestorów jest ograniczony. Co więcej, czynniki, na które samorządy lokalne mają największy wpływ, nie zawsze należą do najważniejszych [Kogut-Jaworska 2008, s. 29].

Uwaga inwestorów jest skupiona na zasobach gminy (materialnych i niematerialnych), w tym na infrastrukturze, która zapewnia materialne i społeczne warunki dla działalności podmiotów gospodarczych. Podstawową formą podniesienia wartości terenu czy obiektu jest uporządkowanie przestrzeni i jej uzbrojenie. Infrastruktura w znacznym stopniu pozwala inwestorowi na redukcję czynników produkcji, wpływa na ich produktywność przez efekty ekonomiczne jednostek gospodarczych już funkcjonujących na danym terytorium. Można zatem powiedzieć, że inwestycje infrastrukturalne prowadzą do rozszerzenia wydolności gospodarczej obszaru. Dla inwestorów turystycznych niezbędna jest aktywność inwestycyjna władz samorządowych i administracji rządowej w tworzeniu produktu turystycznego obszaru. W skład produktu turystycznego wchodzi bowiem urządzenia związane z infrastrukturą komunikacyjną, sportowo-rekreacyjną, kulturalną itp., co powoduje, że struktura i funkcjonowanie podmiotów podaży w turystyce są w dużym stopniu, zwłaszcza w okresie długim, uzależnione od stanu infrastruktury, kondycji ekonomicznej gminy i jej skłonności do inwestowania [Wodejko 1997, s. 29].

Dzięki takim instrumentom prawnym, jak: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, programy rozwoju turystyki, lokalne plany inwestycyjne, samorząd gminy wpływa na kierunki i tempo rozwoju lokalnego oraz na kształtowanie struktury inwestycji w układzie sektorowym, rodzajowym i przestrzennym.

Instrumenty związane z informowaniem o gminie oraz promowaniem jej wizerunku i walorów należą do często wykorzystywanych w stymulowaniu inwestycji. Gminy prezentują swój potencjał, stosując całe instrumentarium działań promocyjnych, a głównie reklamę i *public relations*. Znaczenie marketingowe mają również rankingi i konkursy, np. „Gmina Fair Play” czy „Gmina przyjazna inwestorom”.

Wśród instrumentów finansowych należy wskazać narzędzia: dochodowe (np. ulgi i zwolnienia z podatków i opłat lokalnych) i wydatkowe – szczególną rolę odgrywają tu inwestycje infrastrukturalne oraz wydatki w kapitał ludzki. Gminne inwestycje z jednej strony zwiększają poziom zagospodarowania turystycznego danego obszaru, z drugiej zaś poprawiają konkurencyjność gminy i stają się motorem do dalszych inwestycji sektora prywatnego.

3. Rozpoznanie instrumentów stymulowania inwestycji wykorzystywanych w gminach turystycznych województwa dolnośląskiego

Dolny Śląsk jest regionem bardzo atrakcyjnym turystycznie, o czym świadczą unikatowe walory przyrodnicze i lecznicze oraz bogactwo zabytków architektury. Wszystko to zachęca do uprawiania turystyki pieszej, wypoczynku oraz sportów

zimowych. Występowanie leczniczych źródeł sprzyja rozwojowi ośrodków uzdrowiskowych. Bliskość granicy z Niemcami i Czechami pozwala na obecność w strefie wpływów dużych miast rangi europejskiej: Berlina, Wiednia i Pragi.

W województwie dolnośląskim obserwuje się dużą aktywność inwestorów, zmieniających poziom zagospodarowania turystycznego. Warto wspomnieć o realizowanych inwestycjach hotelarskich, np. we Wrocławiu⁴ powstaje Hotel Hilton o bardzo oryginalnej bryle architektonicznej i nowatorskich rozwiązaniach technologicznych. W Karpczu kilka miesięcy temu uruchomiono Hotel Sandra, który posiada zaplecze materialne parku wodnego, budowany jest też największy obiekt noclegowy w kraju – Hotel Gołębiwski. W powiecie jeleniogórskim, opierając się na historycznych zamkach i pałacach, utworzono produkt turystyczny o nazwie „Dolina Pałaców i Ogrodów”, który oferuje nie tylko godne obejrzenia piękne miejsca, ale również koncentrację najciekawszych w kraju hoteli w obiektach zabytkowych, np. w Wojanowie (Hotel Pałac Wojanów), Karpnikach (Hotel Pałac Dębowy), w Staniszowie (Hotel Pałac Staniszków), Jeleniej Górze (Hotel Paulinum). Duże zainteresowanie produktem skutkuje tym, że kolejne dworki znajdują inwestorów zapowiadających ich restaurację i przystosowanie do celów turystycznych.

Województwo dolnośląskie to jedno z pięciu województw najsilniej dofinansowywanych z funduszy unijnych. W sumie otrzymało ponad 4500 dotacji, z czego ok. 2000 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i ponad 1000 z Europejskiego Funduszu Społecznego. Łączna suma dotacji znacznie przekroczyła 10 mld zł, co stanowiło ok. 7,7% wartości dotacji dla całego kraju. Przegląd dokumentów i informacji zawartych na oficjalnych stronach internetowych gmin i innych organizacji umożliwił identyfikację instrumentów stosowanych przez władze samorządowe na Dolnym Śląsku.

Instrumenty informacyjno-marketingowe. Przykładem prowadzenia działalności informacyjnej jest zakres i jakość danych zawartych w Biuletynie Informacji Publicznej. Gminy często uruchamiają specjalną zakładkę dla inwestorów, w której prezentują informacje o zwolnieniach z podatków i opłat lokalnych, ulgach inwestycyjnych, dokumentach do pobrania, a także dane adresowe, oferty inwestycyjne, plany itp.

Wiele gmin turystycznych województwa dolnośląskiego uczestniczy w rankingach i konkursach, pozwalających budować wizerunek miejsca przyjaznego inwestorom. Przykładem oceny gmin jako inicjatora wspierającego przedsiębiorczość lokalną i pozyskanie kapitału z zewnątrz są konkursy skierowane do wszystkich polskich gmin, takie jak: „Gmina Fair Play” – organizowany przez Instytut Badań nad Demokracją i Przedsiębiorstwem Prywatnym, „Samorząd przyjazny przedsiębiorczości” i „Gmina atrakcyjna turystycznie”, tworzony przez spółkę Europa 2000

⁴ Do 2012 r. we Wrocławiu powstanie 13 nowych hoteli (łącznie 3200 miejsc noclegowych), a wśród nich pięciogwiazdkowe Hilton, Platinum Palace, Grape i niedawno oddany do eksploatacji The Granary La Sutte Hotel, adaptujący na cele noclegowe stary spichlerz słoju. Powstaną również hotele czterogwiazdkowe, m.in. Hilton i Metropol, oraz trzygwiazdkowy Irys.

Consulting i Mazowieckie Zrzeszenie Przemysłu Handlu i Usług, czy organizowany w latach 2002-2005 z inicjatywy Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej konkurs „Profesjonalna Gmina Przyjazna Inwestorom”. Przeglądając laureatów konkursu z lat 2006-2010, certyfikat „Gmina Fair Play” nadawany jest prawie rokrocznie dolnośląskim gminom wiejskim: Zgorzelec i Nowa Ruda, które zostały zidentyfikowane jako turystyczne. Natomiast w kategorii gmina turystyczna należy wymienić certyfikowane: Duszniki Zdrój, Polanica Zdrój, Podgórzyn, Łądek Zdrój, Kowary, Sobótka i Stronie Śląskie. W konkursie tym najwyższą oceniono łatwość dostępu do urzędu, przyjazność obsługi inwestorów, łatwość dostępu do pracowników, dostęp do materiałów i surowców, potencjał wykonawczy. Najniższą oceniono kompleksowość obsługi, poziom kosztów realizacji inwestycji, prawidłowość podejmowanych decyzji, jakość i zakres doradztwa inwestycyjnego, skuteczność w rozwiązywaniu problemów.

W konkursie Samorząd Przyjazny Inwestorom dolnośląskie gminy turystyczne są słabo reprezentowane. W latach 2006-2010 jedynie Jelenia Góra i Święta Katarzyna były laureatami tego konkursu.

W niektórych województwach uruchamiane są regionalne programy promujące gminy, które lepiej niż pozostałe stymulują rozwój inwestycji. Taka inicjatywa, pt. „Gmina atrakcyjna dla inwestora”, została podjęta przez Urząd Marszałkowski w Opolu w celu zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej oraz poziomu wiedzy i przygotowania kadry samorządowej do fachowej obsługi inwestorów. Również Urząd Marszałkowski w Łodzi uruchomił program „Gmina Przyjazna Inwestorom”. W województwie dolnośląskim brakuje inicjatyw tego typu.

Gminy dolnośląskie uczestniczą też w konkursach tematycznych, eksponując zaangażowanie w rozwój infrastruktury gminnej, np. sportowo-rekreacyjnej. Polski Klub Infrastruktury Sportowej przyznaje gminom statuetki w ramach konkursu „Budowniczy Polskiego Sportu”. Są to tytuły: „Inwestor na Medal” czy wyróżnienie „Sportowa Gmina”, które otrzymały w ostatniej edycji gminy turystyczne Zgorzelec, Nowa Ruda, Kudowa Zdrój.

Wśród instrumentów finansowych dolnośląskie gminy stosują: zwolnienia od podatku od nieruchomości w ramach pomocy *de minimis* dla przedsiębiorców tworzących miejsca pracy dla mieszkańców gminy, pomocy publicznej w ramach wyłączeń grupowych i pomocy horyzontalnej oraz ulgi na tworzenie nowych miejsc pracy i zatrudnianie osób bezrobotnych. Deklarują także nieodpłatną pomoc w załatwianiu formalności inwestycyjnych.

Instrumentem finansowym specyficznym dla miejscowości turystycznych jest opłata uzdrowiskowa i miejscowa. W miejscowościach, którym nadano status uzdrowiska, pobierana jest opłata uzdrowiskowa od osób fizycznych przebywających dłużej niż dobę w celach zdrowotnych, turystycznych, wypoczynkowych lub szkoleniowych. Wysokość stawek jest ustalana przez radę gminy i stanowi istotne źródło finansowania inwestycji, pozwalających na ochronę ograniczonych i nieodnawialnych walorów leczniczych oraz utrzymanie infrastruktury uzdrowiskowej.

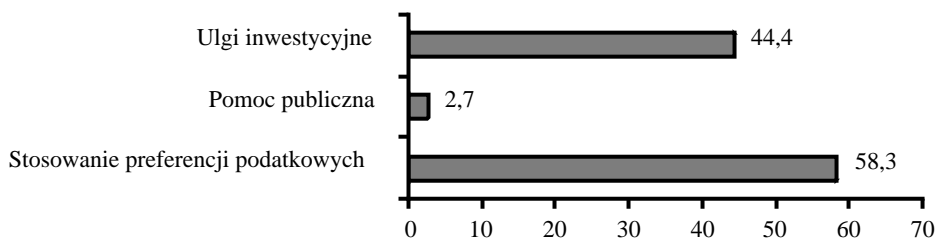
W województwie dolnośląskim wśród gmin przyjętych do badania status uzdrowiska posiada 8 miejscowości. Pobierają one opłatę uzdrowiskową w wysokości od 2,10 zł (Jelenia Góra) do 3,00 zł (Polanica Zdrój, Kudowa Zdrój i Szczawno Zdrój). Wśród badanych gmin opłatę miejscową ma prawo pobierać 8 gmin: Walim, Karpacz, Szklarska Poręba, Radków, Jelenia Góra, Mysłakowice, Podgórzyn i Piechowice; ich wysokość kształtuje się w przedziale od 1,50 (Podgórzyn, Piechowice) do 1,93 zł (Walim).

Innym sposobem aktywnego wpływania na decyzje inwestorów są **instrumenty prawno-administracyjne**. Gminy turystyczne z myślą o inwestorach eksponują głównie plany zagospodarowania przestrzennego, programy rozwoju turystyki i tereny przeznaczone pod inwestycje.

Gminy turystyczne są również inwestorami. Najwyższe wydatki inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca ponosi gmina Karpacz (2647 zł w 2009 r.), Wrocław (1980 zł) i Szklarska Poręba (1662 zł), a w dalszej kolejności gminy Łądek Zdrój i Duszniki Zdrój. Należy zwrócić uwagę, że (poza Wrocławiem) są to gminy monofunkcyjne, o bardzo wysoko rozwiniętej funkcji turystycznej. Na aktywność inwestycyjną gmin wpływa ich zdolność do absorpcji środków z programów UE. Biorąc pod uwagę wszystkie programy pomocowe, których beneficjentami są zarówno władze, jak i przedsiębiorcy, rolnicy i organizacje społeczne, w okresie od 2004 do 2010 r. największe środki w przeliczeniu na 1 mieszkańca pozyskała gmina wiejska Nowa Ruda (25112 zł), Szklarska Poręba (13198 zł), Szczawno Zdrój (7365 zł), Mysłakowice (7303 zł), Podgórzyn (3365 zł), Wrocław (2861 zł), Świeradów Zdrój (2718 zł) i Jelenia Góra (1989 zł).

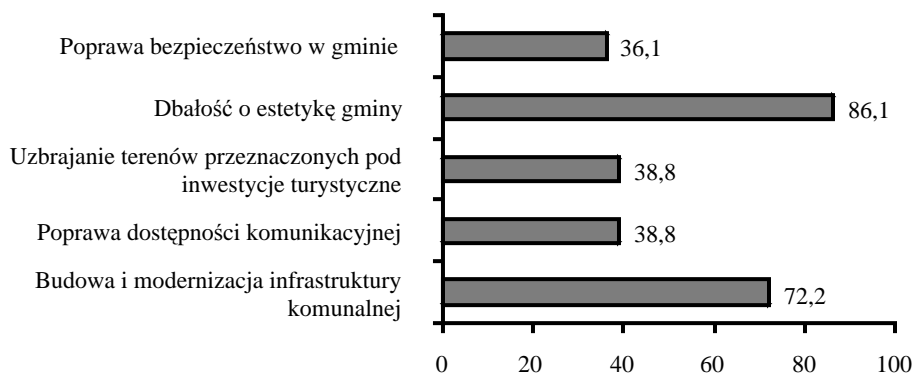
4. Wykorzystanie instrumentów stymulujących inwestycje w opinii przedstawicieli gmin i inwestorów turystycznych

Na podstawie opinii przedstawicieli samorządu terytorialnego gmin sformułowano listę najważniejszych instrumentów stymulowania inwestycji turystycznych stosowanych w badanych gminach, co prezentują rysunki 1-4.

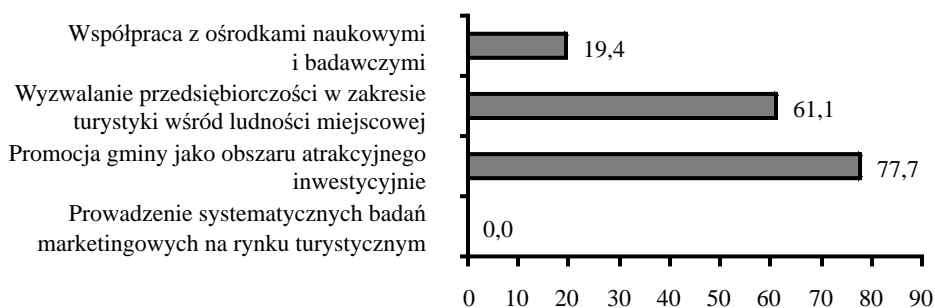
Rys. 1. Instrumenty finansowe wykorzystywane w 2008 r. przez samorząd terytorialny gmin województwa dolnośląskiego w stymulowaniu inwestycji (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

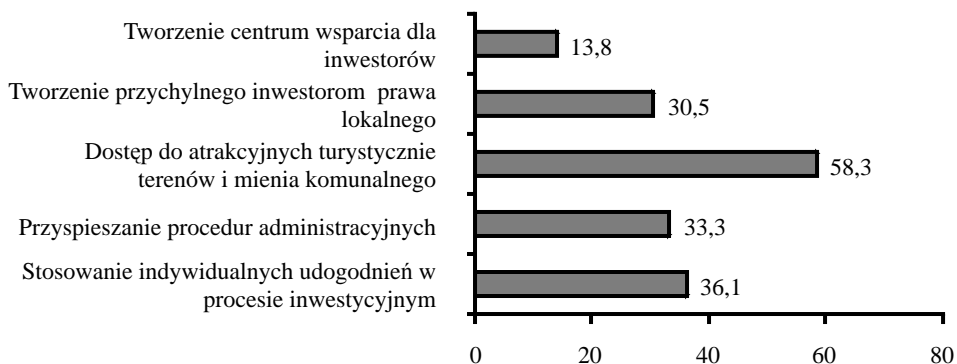
Rys. 2. Inwestycje samorządu terytorialnego gmin turystycznych województwa dolnośląskiego stymulujące inwestycje turystyczne w 2008 r. (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Rys. 3. Instrumenty informacyjno-marketingowe stosowane w 2008 r. przez gminy turystyczne województwa dolnośląskiego w stymulowaniu inwestycji (w %)

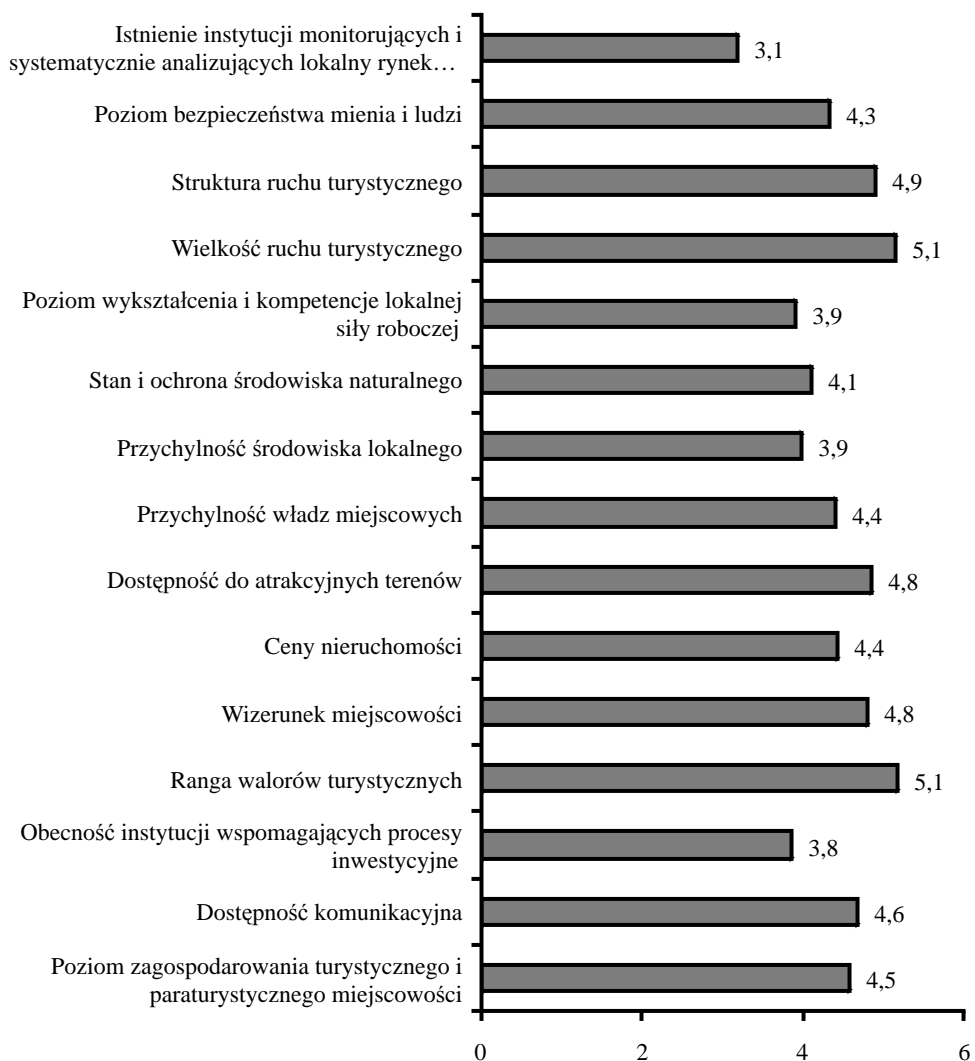
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Rys. 4. Instrumenty prawno-administracyjne wykorzystywane w 2008 r. przez gminy turystyczne województwa dolnośląskiego w stymulowaniu inwestycji (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Jednostki samorządu gminnego, dysponując zestawem instrumentów pozwalających wspierać inwestycje turystyczne, wykorzystują je w różnym stopniu. Dominują te, które wynikają z własnej działalności inwestycyjnej gmin, oraz instrumenty promocyjne.

Rys. 5. Siła wpływu uwarunkowań lokalnych na decyzje inwestycyjne przedsiębiorców turystycznych działających w dolnośląskich gminach w 2008 r. (skala ocen od 0 do 6, gdzie 6 jest oceną najmocniejszą), w tym czynniki zależne i niezależne od samorządu gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Zdecydowana większość gmin zachęca inwestorów turystycznych do lokowania kapitału w przedsięwzięcia turystyczne poprzez dbałość o estetykę gminy (86,1%), podejmowanie działań promujących gminę jako obszar atrakcyjny inwestycyjnie (77,7%) i wspieranie przedsiębiorczości lokalnej (61,1%). Żadna gmina nie prowadzi badań marketingowych na lokalnym rynku turystycznym, nie ma zatem możliwości opisu występujących warunków konkurencji oraz jakości oferowanego produktu turystycznego. Często możliwości finansowe gmin nie pozwalają na wykorzystanie tego instrumentu. Należy zaznaczyć, że większość badanych gmin może podzielić się z inwestorami wiedzą na temat ruchu turystycznego, gdyż Dolnośląska Organizacja Turystyczna rokrocznie prowadzi dla swoich członków (gmin turystycznych) analizę popytu.

Literatura przedmiotu wskazuje, że wpływ władz lokalnych na podejmowanie decyzji przez inwestorów jest ograniczony. Co więcej, czynniki te nie zawsze należą do najważniejszych. Dlatego w badaniu poproszono o opinię 135 przedsiębiorców turystycznych, którzy prowadzą lub w ostatnich trzech latach prowadzili działania inwestycyjne, aby wskazali te czynniki lokalne, które według nich miały największy wpływ na ich decyzje inwestycyjne. Wyniki prezentuje rysunek 5.

Podjmując decyzję o inwestowaniu, inwestorzy prywatni kierują się głównie rangą walorów turystycznych, wielkością i strukturą ruchu turystycznego, a w dalszej kolejności istniejącymi warunkami uprawiania turystyki i wizerunkiem gminy. Z tego wynika, że najważniejsze dla inwestorów są zasoby gminy, zgłaszany na nie popyt turystyczny i ich promocja. Według respondentów przychylność władz miejscowych i środowiska lokalnego nie jest czynnikiem o zasadniczym znaczeniu dla lokalizacji inwestycji.

5. Podsumowanie

Gminy, mając do dyspozycji szeroki wybór narzędzi pomocnych w przyciąganiu nowych inwestycji, wykorzystują je w niepełnym zakresie. Prowadzenie skutecznej polityki inwestycyjnej wymusza na samorządzie terytorialnym gmin turystycznych aktywność inwestycyjnej, poprawiającej stan i strukturę infrastruktury komunalnej. Takie działanie wymaga dużych nakładów finansowych, stając się tym samym główną barierą polityki inwestycyjnej. Gminy turystyczne dostrzegają skuteczność działań promocyjnych i chętnie z nich korzystają.

Literatura

Brzozowska K., *Finansowanie inwestycji infrastrukturalnych przez kapitał prywatny na zasadach project finance*, CeDeWu.pl, Warszawa 2005.

- Goleń M.J., *Pojęcie polityki inwestycyjnej gminy*, [w:] R. Brol (red.), *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1083, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- Kogut-Jaworska M., *Instrumenty interwencjonizmu lokalnego w stymulowaniu rozwoju gospodarczego*, CeDeWu.pl, Warszawa 2008.
- Kowalczyk A., *Geografia turystyki*, PWN, Warszawa 2000.
- Kulas I., *Ocena instrumentów stymulowania lokalnego rozwoju gospodarczego*, [w:] R. Brol (red.), *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1083, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- Nowak M., *Działania władz gmin regionu łódzkiego na rzecz przyciągania inwestorów*, [w:] R. Brol (red.), *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1083, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2005.
- Samuelson P.A., Nordhaus W.D., *Ekonomia*, t. 1, PWN, Warszawa 1995.
- Swaniewicz P., *Przyciąganie inwestycji jako element samorządowej polityki rozwoju ekonomicznego*, „Samorząd Terytorialny” 1997, nr 12.
- Winiarski B., *Uwarunkowania, cele i dziedziny polityki gospodarczej*, [w:] B. Winiarski (red.), *Polityka gospodarcza*, PWN, Warszawa 2000.
- Wodejko S., *Ekonomiczne zagadnienia turystyki*, Wydawnictwo Prywatnej Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie, Warszawa 1997.
- Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Difin, Warszawa 2003.

INSTRUMENTS FOR STIMULATING TOURIST INVESTMENTS USED IN LOWER SILESIA VOIVODESHIP COMMUNES

Summary: The objective of the hereby paper is to identify instruments for stimulating investment projects in tourism which can be used by communal territorial self-government and specify the intensity of their influence on investment decisions undertaken by tourism oriented entrepreneurs. The paper takes advantage of secondary information sources such as Public Information Bulletin, Regional Data Bank of Central Statistical Office and information base of Fair Play Commune Competition, as well as primary sources such as survey studies conducted among territorial self-government representatives and investors in tourism oriented and attractive communes of Lower Silesia Voivodeship Silesia region.